

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 664)

Terörle Mücadele Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/850)

T.C.

Başbakanlık

23.4.2001

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-230/1931

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 19.4.2001 tarihinde kararlaştırılan "Terörle Mücadele Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

GENEL GEREKÇE

12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 16 ncı maddesinde, bu Kanunun kapsamına giren suçlardan dolayı mahkûm olmuş veya tutuklanmış bulunanların muhafaza olunacakları ceza infaz kurumları ve tutukevleri belirlenmiş ve bu kurumlarda uygulanması gerekli özel infaz veya tutukluluk rejimi açıklanmıştır. 30.7.1999 tarihli ve 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun 13 üncü maddesinde de bu Kanunun kapsamındaki suçlardan hükümlü veya tutuklu olanların da aynı hükümlere tâbi buldukları ifade edilmiştir.

Her iki kanunda da tutuklu veya hükümlülerin muhafaza olunacakları kurumlar ve koşulları belirlenmekle birlikte, iyileştirme ve eğitim programlarının ne suretle uygulanacağına dair herhangi bir açıklık yoktur. Aslında ceza infaz rejimleri bakımından özel durumlarda bulunan hükümlüler hakkında özgü hükümlerin saptanarak uygulanması elbette ki olanaklıdır. Ancak uygulamada 16 ncı maddenin kapsamındaki hükümlü veya tutukluların kendilerine özgü bir infaz rejimine tâbi kılınmalarının gerekip gerekmediği hususunda duraksamaların yaşandığı, bazı kaygıların bulunduğu ve eleştirilerin yapıldığı bilinmektedir. Oysa Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin R.(82) 17 sayılı Tavsiye Kararının 7. nci maddesinde tehlikeli tutuklu ve hükümlüler için cezaevi güvenliğinin olanak verdiği ölçüde eğitim, mesleki yetiştirme, iş ve boş zaman uğraşları ile diğer faaliyetlerin düzenlenmesi öngörülmüştür. Ayrıca Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi de, Ülkemiz cezaevleriyle ilgili rapor ve açıklamalarında tüm hükümlü ve tutukluların günün makul bir süresini barındırıldıkları mekânın dışında eğitim ve mesleki uğraşlar, spor ve benzeri yararlı faaliyetlerle geçirmeleri için olanak sağlanmasını tavsiye etmektedir.

Çağdaş penolojide tehlikeli olarak nitelendirilen, örneğin uzun süreli psikolojik ve psikiyatrik sorunları olan hükümlüler ile terörizm suçundan hükümlü olanların cezalarının infazında bazı özel rejimler öngörülmekte olup, ülkeler bu konuda değişik seçenekleri uygulamaya çalışmaktadırlar. Bu hükümlüleri bütünüyle ayrı bir ceza infaz kurumunda toplayıp durumlarının zorunlu kıldığı bir infaz rejimi uygulamak veya bunları diğer cezaevlerinin özel kısımlarında toplayıp aşağıda belirtilecek temel ilkelere göre cezalarını yerine getirmek şeklinde özetlenebilecek iki yöntem kabul edilmiş bulunmaktadır.

Çağdaş ceza infaz kurumlarının infaz rejimi itibarıyla dört temel ödevinin bulunduğu bilinmektedir.

1. Hükümlülerin kaçmalarına veya kurum içerisindeki düzeni bozmalarına olanak vermeyecek surette muhafaza edilmeleri,

2. Bu muhafaza ödevinin, kurum içinde ve dışında güvenliği sağlayacak bir düzenin geliştirilip yürütülmesi suretiyle yerine getirilmesi,

3. Hükümlünün iyileştirilmesi için kurum içi eğitim, spor, akademik ve benzeri faaliyetlere katılabilmesi ve kurum içi veya dışı iyileştirici hizmetlerden yararlandırılması,

4. Muhafaza, düzen ve güvenlik tedbirlerinin uygulanmasını sağlayacak yaptırımların öngörülmesi; bunların uygulanmasında adalet gereklerine uyulması suretiyle hükümlülerin bazı haklarının kabulü ve korunması amacıyla bazı yasal düzenlemeler getirilmesi.

İnfaz sistemlerinde bu ödevlerin birbiriyle dengeli olarak yerine getirilmesi çağdaş penolojinin temel verilerindedir. Aslında bu ödevlerin icrası bakımından bazen çelişkiler ortaya çıkabilir. Fakat amaca ulaşmanın temel unsuru, infazda bu dört ödev arasında dengeyi sağlamaktır. Bu denge yönünden kurumda bir denetim mekanizması kurulmalıdır. Hedeflerin birbiriyle çelişmeyecek biçimde gerçekleştirilmesi ancak bu suretle mümkün olabilir.

Tasarıyla, Terörle Mücadele Kanununun 16 ncı maddesinin iki fıkrası yukarıda açıklanan hedeflere dengeli bir biçimde ulaşmak amacıyla değiştirilmektedir. Bu maddenin yeni şekliyle terörizmden hükümlü olan kişilerin de iyileştirilmelerinin ve topluma kazandırılmalarının olanaklı bulunacağı kabul edilmektedir. Maddeye eklenen unsurlarla bu amaca yönelinirken, ceza infaz kurumlarında olumsuz ortamların oluşmaması için gerekli tedbirlerin alınması da öngörülmüştür.

Ancak bu ortam içinde hükümlülerin iyileştirilmelerini sağlamak üzere haklarında belirli programların uygulanması, eğitim, spor bakımından olanaklar sağlanması, adı geçenlerin yeniden toplumsal yetenek kazanmalarını amaçlayan faaliyetlere ve iş yurdu çalışmalarına katılmaları olanaklı hale getirilmiştir.

Yukarıda sözü edilen ödevlerin yerine getirilmesinde hükümlü ve tutukluların sosyal çevreleri ve yakınları ile belirli güvenlik gereklerine uyularak görüşmelerinin sağlanması da, elbette iyileştirme faaliyetlerinin bir kısmını oluşturmaktadır. O nedenle resmî ve dinî tatiller gibi belirli günlerde yapılan açık ziyaretler hükümlü ve tutukluların ve ailelerinin psikolojik bakımdan rahatlamalarına yardım edecektir. Maddede yapılan değişiklikle bu olanak sağlanmıştır. Ancak söz konusu olanaktan yararlanmak için kınama dışında disiplin cezası almamış olmak şartı aranmaktadır. Böyle bir ceza verilmişse önce bu cezanın kaldırılmış olması gerekir.

Tasarı ile getirilen düzenlemelerde çağdaş ceza anlayışlarında aranan düzen-denetim dengesinin kurulması ve korunmasına dikkat edilmiştir. O nedenle Tasarı, hükümlülerin iyileştirme ve

eğitim programlarına uygun olarak, eğitim, spor, meslek kazandırma ve işyurdu çalışmaları ve diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma ve açık görüşme olanaklarından yararlanabilmelerini "güvenlik bakımından tehlike yaratılmaması" temel koşuluna bağlamıştır. İyileştirme ve eğitim faaliyetlerinin amaca aykırı sonuçlar verdiği saptandığında, ilgili hükümlüler yönünden öngörülen uygulamalara ya son verilecek, ya da sınıncaları ortadan kaldırıcı değişiklikler yapılacaktır.

Tasarının getirdiği diğer bir yenilik de cezalarının en az üçte birini iyi halle geçiren hükümlüler yanında kamuoyunda pişmanlık yasası olarak adlandırılan 3419 sayılı "Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun" ve değişikliklerinden yararlanan hükümlülere de diğer ceza infaz kurumlarına nakledilme olanağının sağlanmasıdır. Böylece 3419 sayılı Kanun ve değişikliklerinden yararlanan ve ancak terör örgütlerinin hedefi haline gelebilen hükümlü ve tutukluların tehdit ve baskılardan kurtarılarak toplum hayatına daha çabuk uyumlarını sağlamak için diğer ceza infaz kurumlarına gönderilebilmeleri öngörülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik ile bu kurumlardaki hükümlülerin, işledikleri suçlara, kurumdaki davranışlarına, ilgi ve yeteneklerine göre gruplandırılması, güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, kendileri için hazırlanmış iyileştirme ve eğitim programları çerçevesinde ortak yaşam alanlarında eğitim ve spor, meslek kazandırma ve işyurdu çalışmaları ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmaları, uygulanacak programların süresi ile katılacak hükümlülerin sayısının her programın özelliği, güvenlik koşulları ve kurumun olanakları dikkate alınarak belirlenmesi ve disiplin cezası alınmadıkça açık görüş hakkından yararlanmaları düzenlenmiştir. Hükümlülerin gruplandırılmasında işledikleri suçun türü ve ağırlığı ile kurumda olumlu davranış gösterip göstermedikleri, hangi programlara, bu arada hangi mesleğe ilgi duydukları ve bu konudaki yetenekleri de göz önünde bulundurulacaktır. Temel amaç, genel gerekçede belirtilen ve çağdaş penolojide kabul edilen esas ve ödevleri benimsemek suretiyle ceza infaz kurumlarında muhafaza, düzen, kontrol olanaklarının sağlanması ve bütün bunlarda adaletli olma esaslarını yerleştirmek ve bunların dengeli biçimde etkin olmalarını sağlamaktır. Uygulanan iyileştirme ve eğitim faaliyetlerinin amaca aykırı sonuçlar verdiği gözlemlenen hükümlüler yönünden maddenin öngördüğü uygulamalara son verilebilecek veya gerekli düzeltmeler, değişiklikler yapılabilir. Ayrıca haklarında kınama dışında disiplin cezası uygulanan hükümlülere bu ceza kaldırılmaya kadar açık görüş yaptırılmayacağı belirtilmiştir. Böylece getirilen sistem, Kanunun kapsamına giren hükümlü ve tutukluların daha baştan iyileştirilmelerini sağlayıcı teşviklerle esas amaç doğrultusunda faaliyetlerde bulunulmasını sağlamak istemektedir.

16 ncı maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişiklik ise, bu kurumlarda cezalarının en az üçte birini iyi halle geçirmiş bulunan hükümlülerle, 25.3.1988 tarihli ve 3419 sayılı "Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun" ve değişikliklerinden yararlanan hükümlülerin de diğer ceza infaz kurumlarına nakledilmeleri olanağının getirilmiş olmasıdır.

Madde 2. - Yürürlükle ilgilidir.

Madde 3. - Yürütme ile ilgilidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

26.4.2001

Esas No. : 1/850

Karar No. : 12

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca 24.4.2001 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen "Terörle Mücadele Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı", Komisyonumuzun 26.4.2001 tarihli 29 uncu toplantısında, Adalet Bakanı Sayın Prof. Dr. Hikmet Sami Türk ile bakanlık temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının çerçeve 1 inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "gözlemlenen" ibaresi subjektif ve tartışmalı sonuçlar doğurabilecek bir ifade olması nedeniyle "belirlenen" şeklinde değiştirilmiş, Tasarının diğer maddeleri Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Çağdaş ceza anlayışlarında aranan düzen denetim dengesinin kurulması ve korunmasına özen gösterilerek, terörizmden hükümlü olan kişilerin de iyileştirilmeleri ve topluma kazandırılmaları amacıyla hazırlanan, ayrıca cezalarının en az üçte birini iyi halle geçiren hükümlüler yanında, kamuoyunda pişmanlık yasası olarak adlandırılan 3419 sayılı "Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun" ve değişikliklerinden yararlanan hükümlülere de diğer ceza infaz kurumlarına nakledilme olanağını sağlayan Tasarının, bir an önce kanunlaşmasını uygun gören Komisyonumuz, İçtüzüğü'nün 52 nci maddesi gereğince, Genel Kurulda öncelikle görüşülmesine oybirliği ile karar vermiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Emin Karaa</i>	<i>İ. Sühan Özkan</i>	<i>Salih Erbeyin</i>
Kütahya	İstanbul	Denizli
Kâtip	Üye	Üye
<i>Yekta Açıkgöz</i>	<i>Müjdat Kayayerli</i>	<i>Ramazan Toprak</i>
Samsun	Afyon	Aksaray
Üye	Üye	Üye
Mustafa Kemal Aykurt	Mehmet Gözlükaya	<i>Fahrettin Kukaracı</i>
Denizli	Denizli	Erzurum
(Toplantıya katılmadı)	(Toplantıya katılmadı)	
Üye	Üye	Üye
<i>Hakkı Oğuz Aykut</i>	<i>Ali Günay</i>	<i>Erol Al</i>
Hatay	Hatay	İstanbul

Üye <i>İsmail Aydınlı</i> İstanbul	Üye Mehmet Gül İstanbul (Toplantıya katılmadı)	Üye <i>A. Nazlı Ilıcak</i> İstanbul
Üye <i>Mehmet Pak</i> İstanbul	Üye <i>Mehmet Ali Şahin</i> İstanbul (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye Hayri Dirri İzmir (Toplantıya katılmadı)
Üye Işıl Saygın İzmir (İmzada bulunamadı)	Üye Edip Özbaş Kahramanmaraş (İmzada bulunamadı)	Üye Sevgi Esen Kayseri (İmzada bulunamadı)
Üye <i>Cemal Özbilen</i> Kırklareli	Üye Erdoğan Sezgin Samsun (Toplantıya katılmadı)	Üye <i>Orhan Bıçakçıoğlu</i> Trabzon
	Üye <i>Fethullah Erbaş</i> Van	

MUHALEFET ŞERHİMDİR

Hükümlüler ve TMK'nun 16 ncı maddesinin son fıkrası gereği doğal olarak tutuklular için getirilen yeni düzenleme, olumlu olmakla birlikte subjektif ve keyfi uygulamalara da yol açabilecek niteliktedir.

Sosyal ve kültürel faaliyetlerden istifade etmek için bir takım koşullar getirilmektedir. "Güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde" ve "iyileştirme ve eğitim programlarının amaca aykırı sonuçlar verdiği belirlenen hükümlüler yönünden bu uygulamaya son verilir." Düzenlemeler, yeni sıkıntılara yol açabilir.

Bu nedenle getirilecek yeni düzenlemenin koşulsuz olması ve huzur bozucu davranışlar için genel hükümlere yollama yapılması daha uygun olurdu.

Bu nedenlerle yeni düzenlemeye muhalifim.

Mehmet Ali Şahin
İstanbul

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TERÖRLE MÜCADELE KANUNUNUN BİR MADDESİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 16 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu kurumlarda hükümlüler, işledikleri suçlara, kurumdaki davranışlarına, ilgi ve yeteneklerine göre gruplandırılarak, güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, kendileri için hazırlanmış iyileştirme ve eğitim programları çerçevesinde eğitim ve spor, meslek kazandırma ve işyurdu çalışmaları ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılırlar. Programların süresi ve katılacak hükümlülerin sayısı, her programın özelliği, güvenlik koşulları ve kurumun olanakları dikkate alınarak belirlenir. İyileştirme ve eğitim programlarının amaca aykırı sonuçlar verdiği gözlemlenen hükümlüler yönünden bu uygulamaya son verilebilir veya gerekli değişiklikler yapılabilir. Haklarında kınama dışında disiplin cezası uygulanan hükümlülere bu ceza kaldırılmaya kadar açık görüş yaptırılmaz.

Bu kurumlarda cezalarının en az üçte birini iyi halle geçiren veya 25.3.1988 tarihli ve 3419 sayılı Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun ve değişikliklerinden yararlanan hükümlüler, diğer infaz kurumlarına nakledilebilirler.”

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

TERÖRLE MÜCADELE KANUNUNUN BİR MADDESİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — 12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 16 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu kurumlarda hükümlüler, işledikleri suçlara, kurumdaki davranışlarına, ilgi ve yeteneklerine göre gruplandırılarak, güvenlik bakımından tehlike yaratmadığı ölçüde, kendileri için hazırlanmış iyileştirme ve eğitim programları çerçevesinde eğitim ve spor, meslek kazandırma ve işyurdu çalışmaları ile diğer sosyal ve kültürel faaliyetlere katılırlar. Programların süresi ve katılacak hükümlülerin sayısı, her programın özelliği, güvenlik koşulları ve kurumun olanakları dikkate alınarak belirlenir. İyileştirme ve eğitim programlarının amaca aykırı sonuçlar verdiği belirlenen hükümlüler yönünden bu uygulamaya son verilebilir veya gerekli değişiklikler yapılabilir. Haklarında kınama dışında disiplin cezası uygulanan hükümlülere bu ceza kaldırılmaya kadar açık görüş yaptırılmaz.

Bu kurumlarda cezalarının en az üçte birini iyi halle geçiren veya 25.3.1988 tarihli ve 3419 sayılı Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun ve değişikliklerinden yararlanan hükümlüler, diğer infaz kurumlarına nakledilebilirler.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 2. — Tasarımın 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarımın 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Bülent Ecevit

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

D. Bahçeli

Devlet Bakanı

K. Derviş

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

H. Gemici

Devlet Bakanı

F. Ünlü

Adalet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Dışişleri Bakanı V.

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

K. Aydın

Tarım ve Köyişleri Bakanı

Prof. Dr. H. Y. Gökalp

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. C. Ersümer

Orman Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. T. Toskay

Devlet Bakanı

F. Bal

Devlet Bakanı V.

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Çay

Millî Savunma Bakanı V.

Prof. Dr. A. Çay

Maliye Bakanı

S. Oral

Sağlık Bakanı

Doç. Dr. O. Durmuş

Çalışma ve Sos. G. v. Bakanı

Y. Okuyan

Kültür Bakanı

M. İ. Talay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

M. Keçeciler

Devlet Bakanı

Y. Yalova

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

E. S. Gaydali

Devlet Bakanı

R. Önal

İçişleri Bakanı

S. Tantın

Millî Eğitim Bakanı

M. Bostancıoğlu

Ulaştırma Bakanı

Prof. Dr. E. Öksüz

Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. K. Tanrıku

Turizm Bakanı

E. Mumcu

Çevre Bakanı

F. AYTEKİN